

Наукові перспективи
Видавнича група

№9(23)

2023

НАУКА і ТЕХНІКА

серія: право, серія: економіка, серія: педагогіка,
серія: техніка, серія: фізико-математичні науки

СЬОГОДНІ

З Україною

в серці!

Видавнича група «Наукові перспективи»

**Громадська наукова організація «Всеукраїнська Асамблея
докторів наук із державного управління»**

Громадська організація «Асоціація науковців України»

«Наука і техніка сьогодні»

*(Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія
«Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*

Випуск № 9(23) 2023

Київ – 2023

Publishing Group «Scientific Perspectives»

**Public Scientific Organization «Ukrainian Assembly of Doctors of
Sciences in Public Administration»**

Public organization «Association of Scientists of Ukraine»

"Science and technology today"

***("Pedagogy" series, "Law" series, "Economics" series, "Physical and
mathematical sciences" series, "Technics" series)***

Issue № 9(23) 2023

Kiev – 2023

**«Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право»,
Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки»,
Серія «Техніка»): журнал. 2023. № 9(23) 2023. С. 684**

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 07.04.2022 № 320 журналу присвоєно категорію "Б" із економіки та педагогіки (спеціальності – 015 - Педагогічні науки; 076 - Економічні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 № 530 журналу присвоєно категорію "Б" із права (спеціальність – 081 Юридичні науки)

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 10.10.2022 № 894 журналу присвоєно категорію "Б" із техніки (спеціальність - 122 Комп'ютерні науки)

Журнал видається за підтримки Міждержавної гільдії інженерів консультантів, Інституту філософії та соціології Національної Академії Наук Азербайджану (Баку, Азербайджан), громадської організації «Християнська академія педагогічних наук України» та громадської організації «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з духовно-морального виховання»

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 24.07.2023, № 5/7-23)

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), міжнародної пошукової системи Google Scholar та до міжнародної наукометричної бази даних Research Bible

Головний редактор: Сопілко Ірина Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Відмінник освіти України, Лауреат Премії Президента України для молодих вчених, Лауреат Премії Верховної Ради України найталановитішим молодим ученим в галузі фундаментальних і прикладних досліджень та науково-технічних розробок, академік Академії наук вищої школи України, Заслужений юрист України (Київ, Україна)

Редакційна колегія:

- Артемчук Володимир Олександрович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник Інституту проблем моделювання в енергетиці ім. Г.Є. Пухова НАН України (Київ, Україна)
- Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Будник Вікторія Анатоліївна - кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Державного університету інфраструктури та технологій (Київ, Україна)
- Волк Павло Павлович — доцент кафедри водної інженерії та водних технологій Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Гирка Ольга Ігорівна - кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри товарознавства, митної справи та управління якістю Львівського торговельно-економічного університету (Львів, Україна)
- Гнатюк Сергій Олександрович - кандидат технічних наук, доцент, заступник декана факультету аеронавігації, електроніки та телекомунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Дацій Олександр Іванович - доктор економічних наук, професор, Заслужений працівник освіти України, завідувач кафедри фінансів, банківської та страхової справи Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
- Дівізніук Михайло Михайлович - доктор фізико-математичних наук, професор, Завідувач відділу Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)
- Дяденчук Альона Федорівна - кандидат технічних наук, старший викладач кафедри вищої математики і фізики Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (Мелітополь, Україна)
- Забулонов Юрій Леонідович - доктор технічних наук, професор, Член-кореспондент НАН України, директор Державної установи «Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України» (Київ, Україна)
- Ільїн Валерій Юрійович - доктор економічних наук, професор (Київ, Україна)
- Ільїна Анастасія Олександрівна - кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління і адміністрування Національного торговельно-економічного університету (Київ, Україна)
- Кардаш Оксана Любомирівна — кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматичної, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
- Квасніков Володимир Павлович — доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

- Коваленко Валентин Васильович - доктор юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник сектору авторського права та суміжних прав лабораторії авторського права та інформаційних технологій Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Київ, Україна)
- Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
- Комнатний Сергій Олександрович - докторант кафедри філософії права та юридичної логіки Національної академії внутрішніх справ (Київ, Україна)
- Кравчук Володимир Миколайович — доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Кузьмич Людмила Володимирівна - доктор технічних наук, головний науковий співробітник Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Куніцький Сергій Олегович - кандидат технічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник науково-дослідної частини Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Лук'янчук Олександр Петрович — кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри будівельних, дорожніх, меліоративних, сільськогосподарських машин та обладнання Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Маджд Світлана Михайлівна - доктор технічних наук, професор, професор кафедри зеленої економіки та економіки природокористування Державної екологічної академії післядипломної освіти та управління (Київ, Україна)
- Мануель Давид Массено - доцент відділу права та захисту даних, старший науковий співробітник і член координаційного комітету лабораторії UbiNET, запрошений член PDPC, член-консультант комісії цифрового права муніципальних адвокатських колегій Кампінаса та Прая-Гранде (Сан-Паулу), а також Комісії з інновацій, управління та технологій муніципальної адвокатської колегії Гуарульюса, коментатор IODA, почесний член IDEIA Institute, член Наукового комітету MICHHR, член EDEN, член-кореспондент RedNAC, член UMAU, член-кореспондент UBAU (Португалія)
- Микитин Тарас Миронович - кандидат технічних наук, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету (Рівне, Україна)
- Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
- Мізюк Вікторія Анатоліївна - кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету управління, адміністрування та інформаційної діяльності Ізмайльського державного гуманітарного університету (Ізмаїл, Україна)
- Мірошніченко Валентина Іванівна - доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології, педагогіки та соціально-економічних дисциплін Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (Хмельницький, Україна)
- Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
- Огієнко Микола Миколайович - кандидат технічних наук, професор кафедри організації авіаційних робіт та послуг Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Одарченко Роман Сергійович - завідувач кафедри телекомунікаційних та радіоелектронних систем Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Оніщенко Наталія Миколаївна - доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, академік НАПН України, завідувач відділу теорії держави і права Інституту держави і права ім. В.М.Корецького НАН України (Київ, Україна)
- Опанасенко Володимир Миколайович — доцент кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Охріменко (Жмурко) Тетяна Олександрівна - старший науковий співробітник кафедри комп'ютеризованих систем управління Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Павлов Костянтин Володимирович — доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва і маркетингу Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
- Поліщук Віталій Васильович — кандидат сільськогосподарських наук, завідувач відділу зрошення, відділення меліорації Інституту водних проблем і меліорації Національної академії аграрних наук України (Київ, Україна)
- Приходькіна Наталія Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
- Стахова Анжеліка Петрівна — старший викладач кафедри комп'ютеризованих електротехнічних систем та технологій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
- Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Фесенко Андрій Олексійович - кандидат технічних наук, асистент кафедри кібербезпеки та захисту інформації Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (Київ, Україна)
- Черненко Варвара Петрівна - кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри інформатики і вищої математики Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (Кременчук, Україна)
- Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна)
- Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
- Шандра Наталія Андріївна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов для природничих факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, Україна)
- Шеремет Інеса Володимирівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри медикобіологічних та валеологічних основ охорони життя і здоров'я Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна)
- Якимчук Аліна Юріївна - доктор економічних наук, професор, Академік економічних наук України, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
- Якимчук Олег Феодосійович - керівник групи білінгу Відділу бізнес-систем Департаменту інформаційних технологій ПРАТ «Рівнеобленерго» (Рівне, Україна)
- Яцишин Андрій Васильович - доктор технічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник Відділу цивільного захисту та інноваційної діяльності Державної установи "Інститут геохімії навколишнього середовища Національної академії наук України" (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

© автори статей, 2023

© Видавнича група «Наукові перспективи», 2023

ЗМІСТ

СЕРІЯ «Право»

Єфіменко А.Г.

БАЛАНС МІЖ АВТОРСЬКИМ ПРАВОМ ТА ОСНОВОПОЛОЖНИМИ ПРАВАМИ ЛЮДИНИ У ПРАКТИЦІ СУДУ СПРАВЕДЛИВОСТІ ЄС

14

Найченко А.М.

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ДОКАЗІВ У СУДОВОМУ ЗАСІДАННІ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТОВІРНОСТІ ТА ОБ'ЄКТИВНОСТІ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

26

Оніщик Ю.В., Коваль О.М.

ВПЛИВ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ НА ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТУРИ УКРАЇНИ

34

Правдюк А.Л.

КОНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЦИФРОВИХ ПРАВ ЛЮДИНИ

44

Ракул О.В.

ПРАВО ЧЛЕНІВ СІМ'Ї АБО БЛИЗЬКИХ РОДИЧІВ НА ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ У ВИПАДКУ СМЕРТІ ПОТЕРПІЛОГО

55

Редіна П.В.

ІНСТИТУТ СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ

65

Сербин Р.А., Бухтіярова І.Г., Гуржій А.В.

МЕДИЧНА ДОПОМОГА ТА РЕАБІЛТАЦІЯ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

75

Стефанишин Н.М.

ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТ ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ТА ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ТОРГОВЕЛЬНИХ МАРОК ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ ТА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЄС

87

Тиць Є.А., Стрельченко О.Г. 102
*АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУТ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО ОФІЦЕРА
ГРОМАДИ*

Швець О.М. 110
ПРАВОВІ ПІДСУМКИ ПАНДЕМІЇ КОРОНАВІРУСУ В УКРАЇНІ

Шевчук О.Т. 124
*ПАРАЛЕЛЬНИЙ ІМПОРТ ЯК ЛЕГАЛЬНИЙ СПОСІБ КОРИСТУВАННЯ
ЧУЖИМИ ПРАВАМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ*

СЕРІЯ «Економіка»

Безкровний О.В., Аранчій В.І., Шевченко В.М. 138
*ПЕНСІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В УКРАЇНІ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ*

Буртняк І.В., Макар М.М. 147
ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕДИТНИХ РИЗИКІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Гончар С.Й., Боднарчук В.В. 157
*ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСІВ АДАПТАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ
ПІДПРИЄМСТВА*

Кириченко Ю.В., Зілінська А.С. 173
*ОБґРУНТУВАННЯ ПЛАНУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ТА
ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ*

Козьмук Н.І. 184
*ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ БЛАГОДІЙНИХ
ФОНДІВ, ЯК СКЛАДОВОЇ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ*

Кононенко С.О., Кононенко Л.В., Назарова Г.Б. 195
*СТАНДАРТИЗАЦІЯ І СЕРТИФІКАЦІЯ В ОБЛІКУ І АУДИТІ ЯК
ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ НАДІЙНОСТІ ТА ДОВІРИ ДО ІНФОРМА-
ЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОРИСТУВАЧІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ*

Правдюк М.В. 207
ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

УДК 336

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9\(23\)-207-220](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-9(23)-207-220)

Правдюк Марина Володимирівна кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та оподаткування в галузях економіки, Вінницький національний аграрний університет, вул. Сонячна 3, м. Вінниця, 21000, тел.: 0677299764, <https://orcid.org/0000-0002-1420-8609>

ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. У статті визначено місце і роль оподаткування в системі факторів, що формують зовнішнє середовище функціонування банку. Визначено напрямки впливу системи оподаткування на діяльність банку. На прибутковість банківських установ вагомий вплив справляють податки й тому ефективне податкове регулювання банківської діяльності має значення як для розвитку банківництва, так і всієї національної економіки.

Розглянуто роль банківських установ у податковій системі, запропоновано можливі напрямки удосконалення, визначено комплекс основних операцій банківської діяльності. Банківські установи відіграють важливу роль в економіці кожної країни, їх діяльність має свої специфічні особливості та ризики. Запропоновано шляхи оптимізації оподаткування банківських установ в Україні, оскільки банки є суб'єктами господарювання, метою їх діяльності в умовах ринкового середовища є отримання максимального прибутку. Визначено, що оподаткування банківських установ має певні особливості. Досліджено теоретичні аспекти формування податкового потенціалу банківської системи та проаналізовано методичні підходи до його оцінки. Сьогодні банки займають дуже важливе місце в ринковій економіці й знаходяться у тісному зв'язку з усіма її ланками. Податки є сильним важелем впливу на масштаби та темпи розвитку банківництва та економіки загалом, інтенсифікацію підприємництва, поліпшення добробуту населення. Стабільність такого розвитку економіки залежить від надходжень фінансових ресурсів банківських установ. Питання розвитку банків в Україні набуває особливого значення, оскільки саме з їх допомогою щодня мають можливість працювати різні організації та їхні працівники у взаємодії між собою. З'ясовано, що оподаткування банків повинне забезпечити сприятливі макроекономічні умови для формування банківської системи, стійкої до кон'юнктурних коливань та перетворити її на активний інструмент інвестиційного процесу й економічного зростання.

Ключові слова: банківські установи, оподаткування, податки, банківська діяльність.

Pravdiuk Maryna Volodymyrivna Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of Accounting and Taxation in the Branches of the Economy, Vinnytsia National Agrarian University, Sonyachna St., 3, Vinnytsia, 21000, tel.: (067) 7299764, <https://orcid.org/0000-0002-1420-8609>

TAXATION OF BANKING ACTIVITIES

Abstract. The article defines the place and role of taxation in the system of factors forming the external environment of the bank's functioning. The directions of influence of the taxation system on the bank's activity are determined. Taxes have a significant impact on the profitability of banking institutions, and therefore effective tax regulation of banking activity is important both for the development of banking and the entire national economy. The role of banking institutions in the tax system is considered, possible directions for improvement are proposed, and the set of basic banking operations is defined. Banking institutions play an important role in the economy of each country, their activities have their own specific features and risks. Ways to optimize taxation of banking institutions in Ukraine are proposed, since banks are economic entities, the goal of their activity in the market environment is to obtain maximum profit. It was determined that the taxation of banking institutions has certain features. The theoretical aspects of the formation of the tax potential of the banking system were studied and methodical approaches to its assessment were analyzed. Today, banks occupy a very important place in the market economy and are closely connected with all its links. Taxes are a strong lever of influence on the scale and pace of development of banking and the economy in general, the intensification of entrepreneurship, and the improvement of the welfare of the population. The stability of such economic development depends on the inflow of financial resources of banking institutions. The issue of the development of banks in Ukraine is of particular importance, since it is with their help that various organizations and their employees have the opportunity to work in interaction with each other every day. It was found that the taxation of banks should provide favorable macroeconomic conditions for the formation of a banking system resistant to cyclical fluctuations and turn it into an active instrument of the investment process and economic growth.

Keywords: banking institutions, taxation, taxes, banking activity.

Постановка проблеми. Банки, як інституція, проводять операції з акумуляції та перерозподілу тимчасово вільних коштів держави,

господарюючих суб'єктів, населення. Це визначено базовим законом «Про банки і банківську діяльність», в якому вказано, що «банківська діяльність - залучення у вклади грошових коштів фізичних і юридичних осіб та розміщення зазначених коштів від свого імені, на власних умовах та на власний ризик, відкриття і ведення банківських рахунків фізичних та юридичних осіб» [1].

У національній економіці банки є фінансовими посередниками в процесі перерозподілу тимчасово вільних коштів. Вони акумулюють надлишкові кошти суб'єктів ринку і скеровують їх у ті галузі, що відчувають дефіцит ресурсів. Метою їхньої господарської діяльності є максимізація прибутку. Загальновідомо, що банки, як і інші суб'єкти господарювання, є платниками податків. В сучасних умовах нестабільного економічного середовища значення оподаткування для банків посилюється, оскільки воно носить комплексний двоякий і взаємопов'язаний характер. З одного боку, оподаткування прямо впливає на банки і зокрема на чистий фінансовий результат їх діяльності. Разом з тим, тягар податкового навантаження через збільшення витрат банків перекладається на клієнтів користувачів банківських послуг. З іншого боку, оподаткування банківських клієнтів, хоч і опосередковано, але все-таки впливає на діяльність банків та їх ділову активність. Держава повинна використовувати всі можливі інструменти для підвищення ефективності регулювання діяльності банків і забезпечення стабільної банківської системи. Одним із елементів здійснення такої політики є використання такого важеля впливу, як податки [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різнобічні аспекти оподаткування банківської діяльності жваво обговорюється багатьма українськими та іноземними економістами, що втілено у працях таких дослідників як: : І. Н. Бобкової, В. В. Валюка, О. В. Гусева, А. В. Дзюби, Н. Г. Євченко, Л. А. Ключко, Л. В. Кузнецової, К. Проскура, А. Гальчинський, А. Мороз. Серед відомих економістів розвиток загальної теорії податкового регулювання доходів банків вивчали Д. Рікардо, Дж. Кейнс, А. Сміт, А. Гікс.

Метою статті є дослідження оподаткування банківської діяльності в Україні.

Виклад основного матеріалу. Умови роботи фінустанов залишаються складними: війна затягується, а росія надалі застосовує тактику терору. Масштабні обстріли населених пунктів та руйнування інфраструктури посилюють ризики для економіки та фінансової стабільності. Попри це, фінансовий сектор працює безперебійно: платежі здійснюються своєчасно, а клієнти мають безперешкодний доступ до власних коштів. Переважна більшість українських банків зберігає достатній капітал, попри повномасштабну війну. Капітал низки банків цьогоріч навіть зріс. Це

пояснюється кількома чинниками. Передусім напередодні вторгнення банки мали значний запас капіталу, зокрема було сформовано буфер для роздрібного незабезпеченого портфеля, який нині банки змогли використати. Також фінустанови, попри всі виклики, залишаються прибутковими – за десять місяців 2022 року операційні прибутки значно зросли в річному вимірі [3].

Серед найприбутковіших банків України у 2022 році АТ КБ «Приватбанк» з прибутком 30252 млн грн, що на 16% менше, ніж у 2021 році, значна частина прибутку зароблена банком на ОВДП, які йому надані урядом і будуть повернуті Кабміну у вигляді дивідендів; АТ «УкрСиббанк» – 3 534 млн грн (зростання прибутку на 59%); АТ «Сітібанк» – 2819 млн грн (зростання прибутку на 38%). Загальний розмір збитку 21 банку, які закінчили 2022 рік із мінусом, склав 20,8 млрд грн. Серед збиткових банків АТ «Сенс Банк» (-6965 млн грн) зниження на 310 %; та два державні банки – АТ «Укресімбанк» (-6886 млн грн) та АБ «Укргазбанк» (-2757 млн грн). При цьому попередній рік Укресімбанк та Укргазбанк закінчили з прибутком – 2728 млн грн і 3771 млрд грн відповідно [4].

Платоспроможні банки в I кварталі 2023 р. отримали 34 млрд грн чистого прибутку проти 152 млн грн збитку в I кварталі 2022 р. Головні чинники прибутковості сектору – зростання доходів у результаті поступового відновлення банківської діяльності та порівняно незначні обсяги доформування резервів. Станом на 01 квітня 2023 р., лише п'ять банків з 65 платоспроможних установ виявилися збитковими із сукупним збитком 40 млн грн. Нагадаємо, що за результатами 2021 р., банківська система України зафіксувала рекордний за всі роки існування прибуток у сумі 77,5 млрд грн. Не зважаючи на воєнні дії та радикальне (майже у 35 разів – з 3,4 млрд грн за 2021 р. до 118,9 млрд грн за 2022 р.) збільшення витрат на формування страхових резервів під проблемні активи, банківська система загалом у 2022 р. зафіксувала чистий прибуток на рівні 24,7 млрд грн. Таким чином, прибутковість банківської системи протягом 2022 р. – I кварталу 2023 р. демонструє тенденцію зростання [5].

Банківська діяльність – це широкий спектр відносин, що передбачає і визначає фінансово-економічну спроможність та потенціал держави: підприємницьку діяльність – самостійну на власний ризик для одержання прибутку; діяльність банків як самостійних суб'єктів господарювання; владно-організаційну діяльність Національного банку України як центрального банку держави – особливого органу державного управління, наділеного державою владними повноваженнями і винятковими функціями у сфері грошового обігу [6].

Податковий механізм традиційно розглядають як «сукупність форм, методів та інструментів, які використовують у своїй діяльності держава,

суб'єкти господарювання для реалізації своєї податкової політики». Податкова політика у банківській системі держави – це сукупність відносин між державою і банками на формування бюджетного доходу шляхом сплати податків. Податкова політика банку – це сукупність заходів банку, які спрямовані на мінімізацію банківських ризиків з метою забезпечення фінансової стабільності банку [7, с. 25].

Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків та зборів, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [8].

Оподаткування – це зовнішній чинник впливу на банківську діяльність. Водночас зовнішні чинники доцільно поділити на прямі і непрямі. Прямі чинники безпосередньо впливають на напрями, обсяги та інструменти банківської діяльності і спрямовані передусім або винятково на банки. Непрямі чинники прямо не пов'язані з банківською діяльністю і спрямовані насамперед на інші види діяльності (промислове виробництво, видобуток корисних копалин, освіта, наука, страхування тощо), що має вплив на інструменти та напрями діяльності банків [9, с. 266].

Необхідно зауважити, що банківські установи є особливими учасниками податкових відносин, оскільки вони виступають як платниками податку, так і податковими агентами. Як платники податку банки зобов'язані нараховувати та сплачувати до бюджету і державних цільових фондів податки та інші обов'язкові платежі, які встановлені податковим законодавством (податок на прибуток, землю, з власників транспортних засобів, ПДВ (за деякими видами операцій), державне мито, єдиний соціальний внесок). Виконуючи функцію податкового агента, банк зобов'язаний нараховувати і сплачувати податки від імені і за рахунок інших суб'єктів оподаткування, ведення податкового обліку, надання звітності податковим органам. До того ж вони несуть відповідальність за недотримання податкового законодавства (наприклад, за несплату податку на доходи фізичних осіб, єдиного соціального внеску із заробітної плати працівників) [10, с. 102].

Податки виступають своєрідною артерією фінансової системи будь якого суспільства, вони уособлюють ту частину сукупності фінансових відносин, яка пов'язана з формуванням грошових доходів держави (бюджету і державних цільових фондів), потрібних їй для виконання відповідних функцій – соціальної, економічної, управлінської військово оборонної, правоохоронної тощо [11].

І.В. Сало, І.В. Д'яконова, Н.Г. Євченко у навчальному посібнику «Оподаткування банків» розглядають податкове навантаження як один із пунктів забезпечення стабільності банківської системи. Автори вважають: «Відновлення економічного зростання в Україні значною мірою залежить від ефективності та надійності банківського сектору. Податкове навантаження банку можна визначити як узагальнюючу характеристику впливу оподаткування на результати діяльності банку, тобто частину відрахованих податкових платежів на користь держави [12].

Очевидно, що за допомогою податків можна впливати на діяльність банківських установ. Проте сьогодні основною метою податкового впливу на діяльність вітчизняних банківських установ має бути, по-перше, переорієнтація вкладень банків у реальний сектор економіки, а не в спекулятивні інструменти банківської діяльності (міжбанківське кредитування, валютні цінності, ринок цінних паперів). По-друге, податкове втручання у банківську діяльність не має послаблювати фінансову стійкість банків і сприяти їх банкрутству. По-третє, податкове регулювання повинно протидіяти збільшенню монополізації у банківській сфері, тому що монополізація ринку банківських послуг створює умови та можливості для перекладання податкового тягаря на клієнтів через зростання відсоткових ставок за користування кредитами, зниження ставок на депозити, збільшення комісійних тарифів тощо [13].

Банківські установи є необхідною частиною в забезпеченні коректного і своєчасного збору податкових надходжень до бюджету держави, що, безсумнівно, позначається на економіці країни у цілому. Українська економіка розвивається в складних та суперечливих умовах, відчуває на собі дію низки позитивних і негативних чинників. Одним із таких ключових чинників є діюча податкова політика держави. У сучасних умовах розвитку економіки України банківська сфера та її оподаткування є важливими складниками національних фінансів [14].

Податкова політика у сфері банківської діяльності здатна впливати і на грошово кредитний ринок, що в кінцевому підсумку визначає розвиток економіки загалом та формує умови ведення грошово кредитної політики. Заразом кількість грошей в обігу визначає можливості суб'єктів господарювання щодо розрахунків та сплати податків і обов'язкових платежів до бюджетної системи в грошовій формі [15, с. 232-234].

Адекватна ринковим відносинам податкова політика припускає застосування податків як найважливіших методів регулювання економічної активності суб'єктів господарювання. По друге, в умовах становлення інформаційного суспільства податки є найважливішим методом мобілізації фінансових ресурсів, необхідних для розв'язання основних проблем

соціальної політики держави, забезпечення соціальних гарантій, розвитку науки, освіти, охорони здоров'я [16, с. 12].

В свою чергу вважаємо за доцільне наголосити на тому, що є різні погляди на важелі впливу на оподаткування банківського сектору, зокрема проти податкового тиску виступають певні науковці, що схильні до думки в умовах нестабільної банківської системи банки будуть змушені підвищувати ставки по кредитах, що зробить їх дуже дорогавартісними і змусить їх ухилятися від оподатковування різними можливими способами. Доцільно зауважити, що держава повинна сприяти діяльності вітчизняних банків і через різні методи і засоби сприяти зниженню податкового тиску на банківські установи» [17].

Методологія оподаткування банків повинна бути взаємопов'язана з методологією податкового контролю, аналізу й моніторингу податкового потенціалу банків, що сприятиме гармонізації інтересів держави та учасників податкових відносин на ринку банківських послуг [18, с. 37].

Податки незалежно від джерела їх сплати є для банківських установ витратами. Водночас ціна банківського продукту формується із витрат і прибутку. Зниження податкового тягаря повинно сприяти досягненню таких цілей: збільшення привабливості банківських продуктів; зменшення виробничих витрат клієнтів банківських установ та збільшення їхньої ділової активності, а також надходжень податкових платежів у бюджет; зниження банківських ставок і тарифів за послуги; стимулювання розвитку конкуренції у банківській сфері [19].

Податкове навантаження на банки України є результатом податкової політики на всіх рівнях її прояву. Оскільки банківська система держави залежить від рівня оподаткування клієнтів — користувачів банківськими послугами, при розгляді податкової політики важливо також оцінити стан соціально-економічного розвитку країни.

Н.Г. Євченко пояснює "податкове навантаження банку" як вартісний вираз усієї сукупності податків, зборів та інших обов'язкових платежів, які повинен сплатити банк. Таким чином, враховуючи опосередкований вплив соціально-економічного середовища на рівень діяльності банківської системи, податкове навантаження банків України слід трактувати як фінансовий показник бюджетної політики, у вигляді податків, зборів та інших платежів, який водночас певною мірою стримує ділову активність як безпосередньо банківських установ, так і користувачів банківськими послугами [20].

Податок на прибуток банків стягується за загальними нормами оподаткування прибутку підприємств і організацій з урахуванням особливостей, зумовлених специфікою джерел отримання банківського прибутку. Розрахунок об'єкта оподаткування банківських установ має свою

специфіку, що зумовлено особливостями діяльності банків. Крім того, на практиці податок на прибуток фактично стягується не з реального фінансового результату банку, а з певного умовного показника, який розраховується за методикою, визначеною Податковим кодексом України [21].

Проблемним аспектом обліку і оподаткування банківської діяльності є формування резервів. За своєю суттю банківські резерви – це кошти банків та інших кредитних установ, які вони зобов'язані зберігати у центральному банку для забезпечення деяких своїх операцій згідно з нормами обов'язкових резервів; частина банківського капіталу, що призначена для компенсації кредитів, погашення яких ставиться під сумнів.

Отже, важливою площиною, в якій НБУ здійснює контроль за діяльністю банків, є правильність нарахування банківських резервів. За структурою банківські резерви поділяються на: резерви за активами (за фінансовими активами та за дебіторською заборгованістю за господарською діяльністю банку); резерви за наданими фінансовими зобов'язаннями. Резерви відносяться до витрат банків, суттєво впливаючи на фінансовий результат та на об'єкт оподаткування податком на прибуток. Проблемою довгий час було те, що облікові підходи до формування банківських резервів та вимоги НБУ відрізнялись між собою та призводили до відмінностей у розмірі сформованих банками резервів у системі бухгалтерського обліку від резервів, сформованих з метою визначення бази оподаткування податком на прибуток підприємств [22].

Проблема оподаткування банків є багатоаспектною як правового, так і економічного спрямування. В податковій системі банки виконують подвійну роль. Як суб'єкти податкових відносин вони є платниками більшості податків, які на загальних підставах здійснюють до бюджетів всіх рівнів. Одночасно, будучи посередниками між державою і платниками податків, вони здійснюють перекази податкових платежів, від своєчасності яких залежить повнота обсягів державної казни. Крім того, на банки покладено функцію податкового і валютного контролю, яка полягає в наданні інформації щодо відкриття рахунків клієнтам та щодо їх фінансово-господарських операцій, своєчасності перерахування податків, виконання доручень щодо призупинення операцій на рахунках клієнтів тощо. Визначаючи важливу роль банків у податковій системі, необхідно зазначити, що вони є основними серед інвесторів реального сектора економіки, чим забезпечують збільшення кількості платників податків та створення додаткових матеріальних благ, підвищуючи таким чином дохідність бюджетної системи [23].

Розвиток банківської системи України та вдосконалення системи оподаткування її діяльності — це два паралельних і взаємопов'язаних шляхи. Оподаткування банківських установ відіграє значну роль у поповненні

державного бюджету країни. Активізація стимулюючої функції державного регулювання оподаткування банківських установ дасть можливість досягти значних успіхів щодо зменшення фінансового дисбалансу та стабілізації економіки в цілому [24].

Недосконала нормативно-законодавча база призводить до надмірного оподаткування одних банківських операцій й недостатнього оподаткування інших. Саме через це банківські установи та діючий сектор економіки не можуть стабільно розвиватись. Банківські установи у своїй діяльності постійно ризикують, оскільки їх операції оподатковуються і відносяться до операцій особливого виду. Банківська діяльність складається з комплексу основних операцій: здійснення розрахунків між клієнтами; прийняття грошових вкладів від клієнтів; надання клієнтам кредитів [25].

Впевнено можемо зазначити, що банківські установи користуючись прогалинами у законодавстві нерідко здійснюють деякі маніпуляції щоб приховати свої прибутки. Зокрема серед способів ухилення банківських установ від сплати податків виділяють такі: приховування доходів та навмисне підвищення витрат; купівля цінних паперів для «інвестиційних» цілей; маніпуляція валютно-обмінних операцій задля уникнення їх оподаткування; виплати страхових премій страховим компаніям, які пов'язані з банківськими установами або акціонерами [26].

В свою чергу певні науковці пропонують упровадження в банківській сектор податкового комплаєнсу як сукупності мотивів і стимулів комерційних банків, що спонукають їх дотримуватися вимог чинного вітчизняного податкового законодавства, що надасть змогу мінімізувати ризики недотримання платниками вимог податкового законодавства, допомогти платникам уникнути найбільш поширених помилок у майбутньому, максимально спростити подання звітності та сплату податків, спільно вирішувати проблеми й усувати перешкоди в забезпеченні податкової безпеки [27, с.258]. Федорущенко Б. у своєму дисертаційному дослідженні пропонує підвищення обґрунтованості визначення для комерційних банків бази оподаткування; удосконалення нормативно-правової бази, що регламентує аутсорсинг і уникнення незаконних схем для отримання необґрунтованої вигоди від його застосування комерційних банків; поліпшення формування й реалізації комерційними банками власної податкової політики як сукупності цілей і заходів фінансово-організаційного характеру, спрямованих на їхнє розширене відтворення, забезпечення беззбитковості їхнього функціонування, безумовного виконання податкових зобов'язань перед державою, зниження витрат на адміністрування податків; удосконалення функціонування комерційних банків як платників податків [28, с.175].

Головними проблемами, котрі заважають розвиватися банківській системі України на даному етапі є спад в економіці, девальвація гривні, війна в Україні. Саме це призвело до низького рівня управління та погіршення якості кредитного портфелю державних банківських установ. Через підвищення рівня заборгованостей банківські установи створюють резерви за активними операціями. Для покращення системи оподаткування банківських установ потрібно активізувати стимулюючу функцію податкового регулювання. Саме завдяки їй створяться необхідні макроекономічні умови, котрі сприятимуть формуванню стабільності банківської системи, з часом вона стане дієвим інструментом інвестиційного процесу та рівень економіки країни почне зростати. Податкове регулювання банківських установ не повинно впливати на рівень фінансової стійкості [25].

Висновки. Сьогоднішні реалії зобов'язують нас згадати вислів підприємця Роджера Веру «Податки є крадіжкою. Війни є масовим вбивством, яке фінансується за рахунок крадіжки». На нашу думку в умовах сьогодення система оподаткування банків повинна сприяти, з одного боку, надходженню до бюджету коштів, достатніх для виконання державою своїх функцій, а з іншого — стимулювати діяльність суб'єктів господарювання. Вона не є ідеальною і потребує значного вдосконалення та оптимізації. Найвагомішою проблемою є відсутність спеціальних нормативно-правових актів, які б чітко окреслювали специфіку податкових питань у сфері банківництва. Ключова для економіки будь-якої країни податкова реформа потребує прискіпливого вивчення попереднього досвіду, уникнення своїх і чужих помилок та, звісно ж, ретельних розрахунків, що допоможуть мінімізувати ризики.

Література:

1. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=3480-15> (дата звернення: 14.07.2023).
2. Клименко Д., Підсосонна Я.Г. Особливості оподаткування банківських установ у зарубіжних країнах. *Інфраструктура ринку*. 2018. 22. С 188-195
3. Звіт про фінансову стабільність 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H2.pdf?v=4 (дата звернення: 14.07.2023).
4. Лисенко О. Укрсіб, Універсал, Приват та інші: банки, які здивували своїми результатами за 2022 рік. URL: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/articles/ukrsib-universal-privat-i-drugie-banki-kotorye-udivili-svoimi-rezultatami-za-2022-god/> (дата звернення: 15.07.2023)
5. Банківський сектор у I кварталі 2023 року отримав 34 млрд грн прибутку. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivskiy-sektor-u-i-kvartali-2023-rok...> (дата звернення: 14.07.2023).
6. Здобувач О.Г. Вплив оподаткування на доходність і напрями розвитку банківської діяльності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_4/262_Serbyna_20_4.pdf
7. Реверчук Н. Й. Зарубіжний досвід податкового регулювання банківської діяльності та його застосування в Україні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип.18.5. С. 221–225

8. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-УІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
9. Сербина О.Г. Вплив оподаткування на дохідність і напрями розвитку банківської діяльності. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2010. № 20.4. С. 262-268.
10. Давидкова Н.М. Концептуальні основи визначення податкових ризиків в діяльності банку. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. № 9. Ч. 2. С. 100–103
11. Сенищ П. Податкове стимулювання розвитку банківської діяльності і в забезпеченні економічного зростання. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2016. 4. 117-127. URL: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/305>.
12. Сало І.В., Д'яконова І.В., Євченко Н.Г. Оподаткування банків: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2010. 208 с
13. Петровська Н.В. Банківські операції як об'єкт оподаткування. *Ефективна економіка*. 2010 № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>.
14. Жукова В. В., Конвисарова Е. В. Проблемы и перспективы развития и рынка пластиковых карт. *Современные научные исследования и инновации*. 2014. № 11–2(43). С. 39–44.
15. Ключко Л. А. Удосконалення механізму оподаткування комерційних банків податком на прибуток. *Науковий вісник Національної академії Державної податкової служби України (економіка, право)*. 2002. № 4 (18). С. 232–234.
16. Соколовська А. Теоретичні засади визначення податкового навантаження та рівня оподаткування економіки. *Фінанси України*. 2006. №7. С. 4–12.
17. Боринських В.Д., Кміть В.М. Особливості оподаткування прибутку комерційних банків України. *Економічний аналіз*. 2015. № 1. Том 19. С.123-129
18. Власенкова, Ю. Еволюція фінансових посередників: від банків до фінансових супермаркетів. *Фінансовий ринок України*. 2008. № 7–8. С. 37–39
19. Оподаткування банків: навч. посіб. / І.В. Сало, І.І. Д'яконова, Н.Г. Євченко. Суми: Університетська книга, 2010. С. 208.
20. Євченко Н.Г. Податкове навантаження як показник ефективності оподаткування банківської системи *Збірник наукових праць Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкові перетворення в Україні в умовах світових інтеграційних процесів: зб. наук. праць* Львів, 2005. Вип. 6 (LVI). С. 409—414.
21. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755/VI: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755/17>
22. Проскура, К. П. Особливості оподаткування банківських установ у 2015 році. *Економічний аналіз : зб. наук. Праць*. 2015. Том 20. С. 176-186.
23. Ключко Л. А., Підсосонна Я. Г. Оподаткування банківської діяльності в Україні та основні напрями його вдосконалення. URL: http://fkd.khibs.edu.ua/pdf/2012_1/55.pdf
24. Старостенко Г. Г., Мацелюх Н. П., Сурженко А. В. Світовий досвід та вітчизняна практика оподаткування банківської діяльності. *Економіка та держава*. 2015. № 5. С. 28–32.
25. Шевченко, Л., & Куліш, А. (2020). Оподаткування банківської діяльності в Україні та основні напрями його вдосконалення. *Економіка та суспільство*, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-77>
26. Банківська система 2015: виклики та перспективи. Національний банк України. URL: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673> (дата зверення 17.07.2023)
27. Коломієць П. В. Погляди науковців стосовно комплаєнсу як елементу податкової безпеки України. *Право і суспільство*. 2020. № 2. Частина 2. С.258- 263.

28. Федорушенко Б. В. Формування системи забезпечення фінансової безпеки банківського сектору України. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії. Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів, 2023. 239 с

References:

1. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy [About banks and banking activity: Law of Ukraine] vid 07.12.2000 r. № 2121-III. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=3480-15> (accessed: 14.07.2023). [in Ukrainian].
2. Klymenko, D., Pidosonna, Ya.(2018) Osoblyvosti opodatkovannia bankivskykh ustanov u zarubizhnykh krainakh.[Peculiarities of taxation of banking institutions in foreign countries.] *Infrastruktura rynku-Market infrastructure*. 22. С. 188-195 [in Ukrainian].
3. Zvit pro finansovu stabilnist [Report on financial stability] 2022. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H2.pdf?v=4 (accessed: 14.07.2023). [in Ukrainian].
4. Lysenko, O.(2022) Ukrsyb, Universal, Pryvat ta inshi: banky, yaki zdyvuvaly svoimy rezultatamy za 2022 rik.[Ukrsib, Universal, Privat and others: banks that surprised with their results for 2022.] URL: <https://minfin.com.ua/ua/deposits/articles/ukrsib-universal-privat-i-drugie-banki-kotorye-udivili-svoimi-rezultatami-za-2022-god/> (accessed: 14.07.2023). [in Ukrainian].
5. Bankivskiy sektor u I kvartali 2023 roku otrymav 34 mlrd hrn prybutku.[In the first quarter of 2023, the banking sector received UAH 34 billion in profit] (accessed: 14.07.2023). [in Ukrainian].
6. Zdobuvach, O.H. (2010) Vplyv opodatkovannia na dokhodnist i napriamy rozvytku bankivskoi diialnosti [The impact of taxation on profitability and development of banking]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2010/20_4/262_Serbyna_20_4.pdf [in Ukrainian].
7. Reverchuk, N.(2008) Zarubizhnyi dosvid podatkovoho rehuliuвання bankivskoi diialnosti ta yoho zastosuvannia v Ukraini.[Foreign experience of tax regulation of banking activity and its application in Ukraine.] *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy- Scientific bulletin of NLTU of Ukraine* Vyp.18.5. S. 221–225 [in Ukrainian].
8. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax code of Ukraine] vid 02.12.2010 № 2755/VI-VR. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed: 19.07.2023).
9. Serbyna, O.(2010) Vplyv opodatkovannia na dokhidnist i napriamy rozvytku bankivskoi diialnosti.[The influence of taxation on profitability and directions of development of banking activity] *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy-Scientific bulletin of NLTU of Ukraine*. № 20. 4. S. 262-268. [in Ukrainian].
10. Davydkova, N.(2014) Kontseptualni osnovy vyznachennia podatkovykh ryzykiv v diialnosti banku.[Conceptual bases for determining tax risks in the bank's activities.] *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu-Scientific Bulletin of Kherson State University* № 9. Ch. 2. S. 100–103 [in Ukrainian].
11. Senyshch, P.(2016) Podatkove stymuliuвання rozvytku bankivskoi diialnosti i v zabezpechenni ekonomichnoho zrostannia.[Tax incentives for the development of banking activities and in ensuring economic growth] *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontrol ta analiz v umovakh hlobalizatsii-Institute of accounting, control and analysis in the conditions of globalization* 4, 117-127. URL: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/305> [in Ukrainian].
12. Salo, I., Diakonova, I., Yevchenko, N. (2010) Opodatkovannia bankiv: navchalnyi posibnyk. [Taxation of banks: a study guide] Sumy: Universytetska knyha, 208 s [in Ukrainian].
13. Petrovska, N.(2010) Bankivski operatsii yak obiekt opodatkovannia. Efektyvna ekonomika. № 9. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>. [in Ukrainian].

14. Zhukova, V., Konvisarova, E.(2014) Problemy i perspektivy rozvittija i rynku plastikovyh kart.[Problems and prospects for the development and market of plastic cards.]*Sovremennye nauchnye issledovanija i innovacii-Modern scientific research and innovation* № 11–2(43). S. 39–44. [in Ukrainian].

15. Kliusko, L. (2002) Udoskonalennia mekhanizmu opodatкування komertsiiynykh bankiv podatkom na prybutok.[Improving the mechanism of taxation of commercial banks with income tax.]*Naukovyi visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi podatkovoï sluzhby Ukrainy (ekonomika, pravo)- Scientific bulletin of the National Academy of the State Tax Service of Ukraine (economics, law)*. № 4 (18). S. 232–234. [in Ukrainian].

16. Sokolovska, A.(2006) Teoretychni zasady vyznachennia podatkovoho navantazhennia ta rivnia opodatкування ekonomiky.[Theoretical principles of determining the tax burden and the level of taxation of the economy] *Finansy Ukrainy- Finances of Ukraine* №7. S. 4–12. [in Ukrainian].

17. Borynskykh, V., Kmit, V. (2015) Osoblyvosti opodatкування prybutku komertsiiynykh bankiv Ukrainy.[Peculiarities of taxation of the profit of commercial banks of Ukraine.] *Ekonomichnyi analiz-Economic analysis* № 1. Tom 19. S.123-129 [in Ukrainian].

18. Vlasenkova, Yu. (2008) Evoliutsiia finansovykh poserednykiv: vid bankiv do finansovykh supermarketiv.[Evolution of financial intermediaries: from banks to financial supermarkets.] *Finansovyï rynek Ukrainy-Financial market of Ukraine* № 7—8. S. 37—39 [in Ukrainian].

19. Salo, I., Diakonova, I., Yevchenko, N. (2010) Opodatкування bankiv: navchalnyi posibnyk. [Taxation of banks: a study guide] Sumy: Universytetska knyha, 208 s [in Ukrainian].

20. Yevchenko, N.(2005) Podatkove navantazhennia yak pokaznyk efektyvnosti opodatкування bankivskoi systemy.[Tax burden as an indicator of the effectiveness of taxation of the banking system.] *Zbirnyk naukovykh prats Sotsialno-ekonomichni doslidzhennia v perekhidnyi period. Rynkovi peretvorennia v Ukraini v umovakh svitovykh intehtratsiynykh protsesiv: zb. nauk. Prats- Collection of scientific papers Socio-economic research in the transition period. Market transformations in Ukraine in the conditions of global integration processes: coll. of science works* Lviv, Vyp. 6 (LVI). S. 409—414. [in Ukrainian].

21. Podatkovyï kodeks Ukrainy [Tax code of Ukraine] vid 02.12.2010 № 2755/VI-VR. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (accessed: 19.07.2023).

22. Proskura, K. (2015) Osoblyvosti opodatкування bankivskykh ustanov u 2015 rotsi.[Features of taxation of banking institutions in 2015.] *Ekonomichnyi analiz : zb. nauk. Prats*. 2015. Tom 20. S. 176-186. [in Ukrainian].

23. Kljusko, L. A., Pidsosonna Ja. Gh. (2012) Opodatкування bankivskoji dijajlnosti v Ukraïni ta osnovni naprjamy jogh vdoskonalennja [Taxation of banking activity in Ukraine and main directions of its improvement]. URL: http://fkd.khibs.edu.ua/pdf/2012_1/55.pdf. [in Ukrainian].

24. Starostenko, H., Matseliukh, N., Surzhenko, A (2015) Svitovyi dosvid ta vitchyzniana praktyka opodatкування bankivskoi diialnosti.[World experience and domestic practice of banking taxation.] *Ekonomika ta derzhava- Economy and the state*.№ 5. S. 28–32. [in Ukrainian].

25. Shevchenko, L., Kulish, A. (2020). Opodatкування bankivskoi diialnosti v Ukraïni ta osnovni naprjamy yoho vdoskonalennia.[Taxation of banking activity in Ukraine and the main directions of its improvement] *Ekonomika ta suspilstvo-Economy and society*, (22). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2020-22-77> [in Ukrainian].

26. Bankivska systema 2015: vyklyky ta perspektyvy. Natsionalnyi bank Ukrainy. [Banking system 2015: challenges and prospects. National Bank of Ukraine] URL: <https://old.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=14741673> (accessed: 17.07.2023). [in Ukrainian].

27.Kolomiets, P. (2020) Pohliady naukovtsiv stosovno komplaiensu yak elementu podatkovoi bezpeky Ukrainy.[The views of scientists regarding compliance as an element of tax security of Ukraine.] *Pravo i suspilstvo- Law and society.*№ 2. Chastyna 2. S.258- 263. [in Ukrainian].

28.Fedorushchenko, B. (2023) Formuvannia systemy zabezpechennia finansovoi bezpeky bankivskoho sektoru Ukrainy.[Formation of the financial security system of the banking sector of Ukraine.] *Dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia doktora filosofii- Dissertation for the Doctor of Philosophy degree.* Lvivskiy natsionalnyi universytet imeni Ivana Franka. Lviv, 239 c [in Ukrainian].